

บทคัดย่อ

T159376

ภาคนิพนธ์ : วิถีชีวิตชาวประมงชายฝั่ง : ศึกษากรณีหมู่บ้านปากบางตาวา ตำบลบางตาวา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

ชื่อผู้เขียน : นายศุภณัฐ ผาอาจ

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2547

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิถีชีวิตชาวประมงชายฝั่ง หมู่บ้านปากบางตาวา ตำบลบางตาวา อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี 2) ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนา 3) ศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหา

การศึกษครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยผู้ศึกษา ได้ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลชุดเดียว สัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 12 ราย ประกอบกับการสังเกตทั้งแบบโดยตรง และแบบมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า

1. วิถีชีวิตชาวประมงชายฝั่ง หมู่บ้านปากบางตาวา เป็นชุมชนที่ดำเนินชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม อาชีพหลักคือการทำประมงชายฝั่ง ในอดีต การจับหอย ปู ปลา ใช้วิธีการแบบดั้งเดิม รวมทั้งการวางตาข่ายดักปลาตุก การทอดแหหากุ้ง การดักลอบปู โดยจะนำผลผลิตไปขายให้เจ้าแม่ในหมู่บ้านด้วยตนเอง ปัจจุบันเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทำให้สตรีในหมู่บ้านบางส่วนต้องไปประกอบอาชีพรับจ้างในจังหวัดปัตตานี และมีผู้ชายจำนวนไม่น้อยไปประกอบอาชีพรับจ้างที่ประเทศมาเลเซีย เนื่องจากการทำประมงแบบดั้งเดิมไม่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เนื่องจากสัตว์น้ำมีปริมาณลดน้อยลงไป ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป และการแย่งชิงทรัพยากรจากการประมงทะเล หรือการประมงขนาดใหญ่

2. ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่มาจากการพัฒนา พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านปากบางตาวามีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากกระแสการพัฒนาตามแนวทางทุนนิยมเสรี ที่เน้นเรื่องทุนและเทคโนโลยี ทำให้เกิดอุตสาหกรรมประมง เรือประมงขนาดกลางจำนวนไม่น้อยที่ละเมิดกฎหมาย โดยเข้ามาจับปลาในเขตประมงชายฝั่งโดยใช้ควมรุน ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำในเขตประมงชายฝั่งลดจำนวนลง ทำให้ชาวประมงชายฝั่งต้องประสบภาวะยากจน และทำให้สมาชิกใน

T159376

ครอบครัวต้องไปประกอบอาชีพรับจ้าง เช่น ผู้นำครอบครัวต้องไปประกอบอาชีพรับจ้างในประเทศมาเลเซีย สตรีในชุมชนต้องไปรับจ้างในจังหวัดปัตตานี ซึ่งวิถีชีวิตดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัว และความเป็นชุมชน ซึ่งแต่เดิมเคยอยู่กันอย่างสงบสุข

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมประมง ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด เพื่อเป็นการรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำ
2. กรมประมงและหน่วยงานในระดับจังหวัดและท้องถิ่น จะต้องคุ้มครองชุมชน ที่มีการดำรงชีวิตด้วยภูมิปัญญา และรักษาประเพณีของตนเอง ซึ่งเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ
3. สถานศึกษาในพื้นที่ควรให้ความสำคัญเข้ามาปกป้องชุมชนหมู่บ้านปากบางตาไวให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน วัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมสนับสนุน ในการสร้างเครือข่าย เพื่อให้เกิดพลังในการต่อรอง เช่น สถาบันบริหารจัดการศาสตร์ ศูนย์กาบังใต้ จังหวัดยะลา และ ชมรมรักษ์แม่น้ำปัตตานี ซึ่งจะมีบทบาทในการอนุรักษ์และปกป้อง และพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ABSTRACT

Title of Research Paper : Way of Life of Fishermen along the Coast : A Case
Study of Pak-Bangtawang Village, Tambon Ban
Tawang, Nongjik District, Pattani Province

Author : Mr. Sarid Phaarij

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2004

TE 159376

The three objectives of the study were (1) to find out the way of life of fishermen along the coast in Pak-Bangtawang Village, Tambon Bangtawang, Nongjik District, Pattani Province (2) to study the impact from the changes resulting from development, and (3) to suggest some way to solve the problems.

The sample of this qualitative research included 12 key informants who were in-depth interviewed. The secondary data were taken from related documents. Also direct observation and participatory observation were used to collect the data.

The findings were briefly stated below:

1. The people in Park Bangtawa village had a simple life. Most of them were Muslim. Their primary occupation was fishery. In the past they used the traditional fishing method, including stretching the net for catching cattle fish, throwing sold what they caught to the businessmen in their village. At present, there was some change which made some women to be engaged in general employment in downtown Pattani. There were also a lot of men who sold their labor in Malaysia, since the traditional way of fishery could not make them earn enough money to raise their families because of the smaller number of marine resources resulting from the natural environmental change and competition for marine resources from big fishery.

2. Impact from change resulting from development. The people in the Pak Bangtawa village had changed their way of life because of the popularity of capitalism which focused on capital and technology. This gave rise to the fishing industry. There were many medium-sized fishing boats that violated the law and caught fish in the coastal area by using trawl nets, making the number of fish become smaller and the people encountering poverty. Consequently, the members of many families had to

enter other occupations. Some household leaders had to go to enter other occupations. Some household leaders had to go to work in Malaysia. Women in the community had to go to downtown Pattani to find jobs. Such a way of life and the course of community life. In the past they used to live peacefully.

Recommendations

1. Related agencies, especially the Fishery Department must strictly enforced the law to conserve marine life resources.

2. The Fishery Department and government agencies at the local and the provincial levels must protect the communities which earner a living with local interest and keep their own culture which is the right stipulated in the Constitution.

3. The schools in the area should give importance in protecting the Pak Bangtawa village so that they can lead their lives with dignity. The educational institutions that are interested in the communities and cultures should give support and build a network to enable them to have a bargaining power. The south Center of National Institute of Development Administration, Yala Province and the Club for Conserving and Developing the Pattani River should play a part to conserve, protect and develop the life quality of the community.